



Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни



Світова художня культура

Шифр та назва спеціальності
032 Історія та археологія

Освітня програма
Історія науки та українознавство

Рівень освіти
Третій (доктори філософії)

Семестр
2

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Кафедра
Українознавства, культурології та історії науки
(310)

Тип дисципліни
Фахова, обов'язкова

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники



**Гайдамачук Ольга
Володимирівна**

Olha.Haidamachuk@kmpi.edu.ua
канд. філос. наук, ст. викл.
кафедри українознавства,
культурології та історії науки

Детальніше про викладача на
сайті кафедри
<https://web.kpi.kharkov.ua/ukin/vikladachi>



**Міщенко Марина
Миколаївна**

Maryna.Mishchenko@kmpi.edu.ua
канд. філос. наук, доцент
каф. українознавства,
культурології та історії
науки,

Детальніше про
викладача на сайті
кафедри
<https://web.kpi.kharkov.ua/ukin/vikladachi>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна «Світова художня культура» сприяє формуванню в аспірантів системи уявлень про сутність і зміст теоретичних проблем художньої культури, її місця в цілості історичного процесу. Предмет навчальної дисципліни «Світова художня культура» є багатоскладовим, бо це: а) основні поняття та концепції стосовно виникнення і розвитку мистецтва; б) еволюція української художньої культури – історія її фундаментальних цінностей як цілісних систем, її семантичне співвідношення до існування зарубіжної художньої культури.

Курс має сформувати в аспірантів навички роботи з літературою і джерелами інформації, планування та організації науково-дослідної роботи, проведення дослідницької діяльності, використання традиційних та сучасних методів наукових досліджень, висвітлення результатів наукових досліджень, визначення ефективності наукових досліджень.

Мета та цілі дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Світова художня культура» є формування у аспірантів поглиблених знань про сутність світової та вітчизняної художньої культури, її різновиди та історико-типологічні ознаки, про людину – творця мистецтва. Цілями курсу є формування у аспіранта таких компетенцій:

1. Здатність мислити культурологічними категоріями, застосовувати знання з історії вітчизняного мистецтва для визначення життєвих цілей, пріоритетів, творчої спрямованості та самореалізації. Формування знань про закономірності національного історико-культурного процесу, засвоєння загальнолюдських та національних культурних цінностей.
2. Адаптованість до сучасного полікультурного середовища; вміння орієнтуватися в інформаційному потоці глобалізованого світу, висловлювати і обґрунтовувати особисте ставлення до подій сучасного художнього життя.
3. Формування на основі культурологічних знань гуманістичного світогляду, активної життєвої позиції, моральних принципів і якостей, передусім патріотизму, гідності, людяності, милосердя, оптимізму, відповідальності, почуття нового.
4. Здатність до встановлення взаємозв'язків минулих і сучасних культурних подій. Освідомлення важливості збереження і охорони пам'яток вітчизняної художньої культури.
5. Здатність орієнтуватися у світі мистецтва України, інтерпретувати і оцінювати визначні мистецькі твори, готовність до художнього самовираження у сфері дозвілля.
6. Поєднання фахової підготовки з опануванням цінностей художньої культури, здатність використовувати культурологічні знання для рішення професійних задач.
7. Розвиток історичного і критичного мислення, вміння аргументувати і відстоювати власну позицію, позбавлену ідеологічної зашореності, схильності до догматизму.
8. Здатність самостійно відбирати та аналізувати культурологічні джерела, організувати власні прийоми вивчення культурологічної інформації, використовуючи новітні технології. Вміння впорядковувати набуті знання.
9. Здатність до інноваційної діяльності.

Формат занять

Лекції, семінарські заняття, індивідуальна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

K07. Здатність здійснювати історіографічну критику, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.

K08. Володіння основами наукового пошуку історичних джерел та здійснення їхнього аналізу, з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.

K09. Здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки. Вміння здійснювати наукові дослідження із залученням

широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження із найактуальніших історичних проблем.

K10. Розуміння основних причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей історичного процесу, набуття навичок критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.

K11. Розуміння тенденцій розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхнього зв'язку з минулим досвідом. Вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Результати навчання

ПР07. Володіти методологією історіографічної критики, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.

ПР08. Знати та володіти основами наукового пошуку історичних джерел і здійснення їхнього аналізу з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.

ПР09. Демонструвати здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки, вміти здійснювати наукові дослідження із залученням широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження з найбільш актуальних історичних проблем.

ПР10. Розуміти основні причинно-наслідкові зв'язки та закономірності історичного процесу, демонструвати навички критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.

ПР11. Розуміти тенденції розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхній зв'язок з минулим досвідом. Демонструвати вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

-

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний (використання історичних джерел, мультимедійних засобів), проблемного викладання (наукові дискусії).

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: пошуковий (джерелознавча евристика), дослідницький (виконання індивідуальних творчих завдань, критика джерел та робота над оформленням результатів досліджень),

Методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: тестування, підготовка текстів наукових робіт.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Лекція 1. Художня культура як суспільне явище. Функції художньої культури.

Лекція 2. Сутність і природа мистецтва.

Лекція 3. Система мистецтв і види мистецтва.

Лекція 4. Художня культура первісного мистецтва.

Лекція 5. Художня культура Стародавнього Сходу.

Лекція 6. Художня культура Середньовіччя.

Лекція 7. Художня культура Відродження.

Лекція 8. Особливості художньої культури Нового часу.

Лекція 9. Мистецтво XIX ст.

Лекція 10. Загальні риси сучасної художньої культури.

Теми практичних занять

- Семінар 1. Основні концепції художньої культури.
- Семінар 2. Закономірності виникнення мистецтва.
- Семінар 3. Мистецтво в системі культури.
- Семінар 4. Література. Музика. Архітектура. Образотворчі мистецтва. Синтетичні мистецтва.
- Семінар 5. Поліфункціональність і синкретизм первісної творчості.
- Семінар 6. Естетичні доміанти мистецтва Стародавнього Сходу та Античності.
- Семінар 7. Західноєвропейська художня культура Середньовіччя та Відродження.
- Семінар 8. Система мистецтв в культурі Нового часу.
- Семінар 9. Течії в європейському мистецтві XIX ст.
- Семінар 10. Поляризація творчих установлень в художній культурі. Реалізм. Модернізм. Постмодернізм.

Теми лабораторних робіт

-

Самостійна робота

Питання для самостійного вивчення:

1. Періодизація і типологія художньої культури.
2. Функції мистецтва.
3. Мистецтво як етносоціальне явище українського суспільства.
4. Основні тенденції сучасної системи мистецтв.
5. Міфологічне світосприйняття первісної людини.
6. Міфологія як головне джерело образів мистецтва.
7. Світ та людина в античній міфології.
8. Візантійське мистецтво.
9. Система мистецтв в культурі Відродження.
10. Плюралізм художньої творчості.
11. Витоки масової культури.

Теми для індивідуальної письмової роботи:

1. Природа художнього образу.
2. Мистецтво в системі культури.
3. Основні тенденції сучасної системи мистецтв.
4. Становлення художньої культури в первісному суспільстві.
5. Міфологія та мистецтво Стародавнього Єгипту.
6. Традиційні японські мистецтва.
7. Самобутність та внутрішня різноманітність давньоіндійського мистецтва.
8. Архітектура і скульптура в античній художній культурі.
9. Художня культура античних міст Північного Причорномор'я та Криму.
10. Карнавал у системі категорій середньовічної художньої культури.
11. Просторові мистецтва в культурі Візантії.
12. Романіка і готика в середньовічній художній культурі.
13. Античні традиції в мистецтві італійського Відродження.
14. Північне Відродження і Реформація.
15. Український Ренесанс.
16. Духовний світ особистості у романах XVIII ст.
17. Класицизм в архітектурі та живописі XVII–XVIII ст.: діалог з античністю.
18. Особливості західноєвропейського та вітчизняного бароко.
19. Рококо в європейській художній культурі XVIII ст.
20. Романтизм як феномен художньої культури.
21. Критичний реалізм в образотворчих мистецтвах XIX ст.
22. Стиль модерн в просторових мистецтвах кінця XIX – початку XX ст.
23. Символізм в художній культурі кінця XIX – початку XX ст.

24. Кубізм – революція в мистецтві ХХ ст.
25. Футуризм: культ урбанізації та технічного прогресу.
26. Напрями абстракціонізму в західноєвропейському і вітчизняному живописі.
27. Різноманіття реалізму в сучасній художній культурі.
28. Особливості мистецтва постмодернізму.
29. Український літературний постмодернізм.
30. Проблеми людини, нації та культури в творчості сучасних митців Європи.

Література та навчальні матеріали

1. Анучина Л. В., Пивоварова В. М., Уманець О. В. Естетика: навчальний посібник. Харків : Право, 2022. 284 с.
2. Біляшівський М. Українське народне мистецтво / Микола Біляшівський ; передм. М. Р. Селівачов ; переклад О. О. Старова ; упоряд. О. О. Савчук. 2-ге вид. Харків : Видавець Савчук О. О., 2022. 168 с.
3. Бойлен А. Л. Візуальна культура. Київ : ArtHuss, 2021. 208 с.
4. Браун П. Естетичний інтелект. Браун П. Харків : Фабула, 2022. 272 с.
5. Василь Кричевський: орнаментні композиції : альбом / передм. М. Р. Селівачов, А. О. Пучков ; упоряд. О. О. Савчук. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2023. 312 с.
6. Горбачов Д. О. Авангард. Українські художники першої третини ХХ століття / Д. О. Горбачов. – К., 2017.
7. Даценко Н. Пригоди на радіохвилях: історія українського радіо. Київ : Темпора, 2023. 596 с.
8. Декоративне мистецтво України крізь віки : монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 876 с.
9. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Київ : Ліра-К, 2021. 182 с.
10. Економічна привабливість української культури. Аналітична доповідь Київ., 2019. 161 с. URL: https://uaculture.org/wp-content/uploads/2020/01/203377_analiny-na-dopovid-z-dodatkam_y_ekonomichna-pryvablyvist-ukrayinskoyi-kultury.pdf
11. З української старовини / текст Д. І. Яворницький ; ілюстр. С. І. Васильківський, М. С. Самокиш ; передм. С. І. Світленко та В. М. Ханко ; прим. А. М. Домановський ; упоряд. О. О. Савчук ; художн. оформ. О. Г. Чекаль. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2020. 144 с., [44 іл.]. Серія «Слобожанський світ». Випуск 14.
12. Мурашкін М. Г. Естетика і символіка: монографія. Дніпро : ДДУВС; Монолит, 2020. 240 с. <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5022/%2B%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF%20%D0%9C%D0%A3%D0%A0%D0%90%D0%A8%D0%9A%D0%86%D0%9D%20%282020%29%20%D0%95%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%96%20%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F...pdf?sequence=1&isAllowed=y>
13. Історія архітектури Стародавнього світу // за редакцією Т.М.Клименюк. Видавництво: Львівська політехніка. 2021.
14. Історія європейської цивілізації. Греція. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2019. 1168 с.
15. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2022. 592 с.
16. Яременко Н.В., Коломієць Н.Є. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття: навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 168с.
17. Історія образотворчого мистецтва та архітектури: Курс лекцій для студентів спеціальності 034 «Культурологія» / Уклад. к.і.н. О. Демідко. Київ : К-Ліра, 2021. 182 с. URL: https://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/2766/Історія%20образотворчого%20мистецтва_Курс%20лекцій_сайт%20%281%29%20%281%29.pdf
18. Культурологія. Під ред. Т. Гриценко. К. Центр наукової літератури. 2019. 392 с. URL: <https://textbooks.net.ua/content/view/6360/50/>
19. Левчук Л. Т. Естетика: підручник. Київ : центр учбової літератури, 2019. 520 с.

20. Лесь Курбас. Філософія театру / Лесь Курбас ; упорядн. М. Лабінський ; післямови М. Москаленко, Д. Лабінська ; редактор М. Москаленко. Харків-Київ : Видавець Олександр Савчук ; Видавництво «Основи», 2022. 920 с.
21. Новітній термінологічний словник з культурології і мистецтвознавства : навчальний посібник / Савельєв В.П., Повторєва С.М. 2-е видання. Львів : Видавництво "Новий Світ2000", 2020, 302 с.
22. Образні системи української художньої культури в історичному та типологічному аспектах: театр, музика, образотворче мистецтво. Колективна монографія. / [голов. ред. Г. Скрипник]; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 588 с.
23. Панченко В. Етика. Естетика. Навчальний посібник. Харків : ЦУЛ, 2021. 432 с.
24. Побожій С. І. Історія мистецтва. Конспект лекцій. Суми. Сумський державний університет, 2021. 70 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85997/1/Pobozhiy_history_of_art.pdf
25. Сабадаш Ю. Історія української культури. К. Ліра-К. 2020. 320 с.
26. Семків Р. Пригоди української літератури. Київ : Темпора, 2023. 688 с.
27. Соколюк Л. Вища мистецька школа Харкова: від модернізму до трансформації (1921–1962) / Людмила Соколюк. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2023. 150 с.
28. Сучасна культурологія: актуалізація теоретико–практичних вимірів: колективна монографія. / За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш; редактори–укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, проф. І. В. Петрова. Київ: Видавництво Ліра. К, 2019. 308 с.
29. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації : монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 240 с.
30. Таранушенко С. Знищені шедеври української дерев'яної сакральної архітектури. Книга з доповненою реальністю / Стефан Таранушенко ; передмова В. В. Вечерський ; упоряд. О. О. Савчук. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2021. 224 с.
31. Тетарчук І.В. Дяків Т.Є. Етика та естетика. Навчальний посібник. Харків : ЦУЛ, 2019. 316 с.
32. Українська музична культура: глобалізаційні виклики та національні реалії : колективна монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 416 с
33. Український художній авангард. Маніфести, публіцистика, бесіди, спогади, листи. Київ : Дух і літера, 2020. 640 с.
34. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення/ пер. з англ. К. Грицайчук, А. Пітик та ін. Харків: Віват, 2019. 576 с.
35. Чикур Л. Д. Історія української та зарубіжної культури : методичні вказівки для студентів денного відділення філологічного факультету першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізації «Слов'янські мови та літератури(переклад включно Одес.нац. ун-т імені І. І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2021. 44 с. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/31805/1/maket2.pdf>
36. Чистіліна Т. Етика та естетика. Київ : центр учбової літератури, 2019. 320 с.
37. Шевцова Г. Генеза української дерев'яної церкви: світовий контекст і унікальність / Галина Шевцова. Харків-Київ : Видавець Олександр Савчук, 2019. 276 с.
38. Шершньова, О.В. Формування нової моделі культурного простору (на прикладі громад Рівненщини): монографія / О.В. Шершньова; Український культурний фонд. Острог: ФОП–видавець Свиначук Р.В., 2019. 344 с.
39. Шкандрій М. Авангардне мистецтво в Україні, 1910-1930: пам'ять, за яку варто боротися. Харків: Фабула, 2021. 224 с.
40. Яценко О. Д. Метафізика культури: від онтології до технології, від реальності до віртуальності. Київ: 2020. 112 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

- робота на семінарах: 50% загальної оцінки;
- самостійна робота: 30% загальної оцінки;
- іспит: 20% загальної оцінки

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Аспірант повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
17 жовтня 2023 р.

Завідувач кафедри
Олена ТВЕРИТНИКОВА

Дата погодження, підпис
17 жовтня 2023 р.

Гарант ОП
Олена ТВЕРИТНИКОВА